

Telefoon

VOORUIT!

SOCIALISTISCH DAGBLAD

DERDE BRIEF VAN GEZEL PROCUREUR

AAN BOORD VAN DEN STEAMER "KOLN"

Eiland St.-Vincent, Maart 1889.

Waarde lezers!

Wij hebben eindelijk onze volle lading. Ik meende eerst dat er geen eind ging aan komen. Wij hebben niet alleenlijk te Coruna, maar ook te Villa Garcia, eene andere kleine haven op de Spaansche kusten, passagiers opgenomen. Wij hebben hier thans eene tweede uitgaaf van den toren van Babel of van verwarring. Bij eene wandeling op het dek van 't schip klinken u alle vreemde talen in de ooren. Wij hebben thans aan boord 240 Belgen, waaronder boeren en stedelingen uit Vlaanderen en uit Walenland, eenige families uit 't noorden van Frankrijk. Franschen met vrouw en kinderen komende van New-York over Antwerpen; 520 Engelschen en Ieren; 25 Duitschers en Luxemburgers; 2 Denen; 2 Zweeden en eindelijk 250 Spanjaarden, de meesten uit Catalonië. De bemanning medege-rekend, maakt dit een totaal uit van ongeveer 1100 personen, waaronder minstens 300 kinderen. Al dit volkje wemelt en krioelt dooreen, praat, rookt, keuvelt, leest of slaapt naar believen.

Van 's morgens zes uur is alles reeds vol leven en beweging, en om 8 ure, wanneer de porties koffie, brood en boter worden uitgedeeld, kan men moeilijk een plaatsje vinden van twee decimeters oppervlakte, dat niet in beslag is genomen. De Spanjaards leggen in hunne gansche lengte uitgestrekt en kijken verwonderd op als men het waagt over hunne beenen heen te stappen.

Om 11 ure klinkt de bel voor de soep, vleesch en aardappelen (met kazakken), deze laatste zijn naar algemeene beken-tenis van slechte hoedanigheid. Over de soep en het vleesch is men over 't alge-meen tevreden, de boter laat te wenschen. Om 5 ure wordt er nogmaals brood ge-given, met thee en soms soep. Sinds de Spanjaards aan boord zijn krijgen de passagiers ook dagelijks eene zekere hoe-veelheid wijn. De verschillende nationa-liteiten houden zich gewoonlijk bijeen; 's avonds vooral is dit nog meer op te merken. Een uur nadat de laatste stralen der ondergaande zon ziet als zoovele bloedroode strepen in de zacht wiegelende golven spiegelen, zich men de groepjes talrijker worden, en hier en daar wordt een lied aangeheven en in koor medege-zongen. Volksliederen zijn altijd eigen-aardig en zeker kan men ze 't best genieten, wanneer zij weergalmen in het half-duister, op een schip dat kalm op den oceaan doobert. Daar klinkt, zacht en

streelend als een wiegelied, een Spaansch deuntje; dat niettegenstaande zijne een-toonigheid eene eigenaardige beoorlijk heid bezit; het zijn vooral vrouwen die hier als zangster optreden en de snaren van een paar gitaren tokkelen.

Rond den grooten mast geschaard, die onder den last der zeilen als gebogen schijnt, zit een groepje Ieren. Hunne zangen klinken klagend en melancholisch; zij ontroeren en dringen door tot het hart en klinken als zoovele smartelijke klachten over het vaderland, het groene Erin; dat door het Engelsch uitzuigingsstelsel in een pool van jammer en ellende her-schapsen is.

De liederen der Engelschen zijn eveneens vol gevoel en melodij, vooral als vele zachte vrouwenstemmen het eenigzins ruw geluid der mannelijke galmen temperen.

Van Vlamingen, Franschen of Duitschers krijgt men weinig te hooren. De eersten zoowel als de overigen hebben ook nochtans hunne eigenaardige liederen. Misschien voelen die arme lieden geen lust tot zingen, wanneer al hunne gedachten worden ingenomen door de onzekere toekomst die hen wacht. Moge het lot hen gunstig zijn!

Op het achterdek, waar de 17 passagiers eerste klas vereenigd zijn, namelijk 14 geestelijke zusters, komende van Paderborn, uit Westfalen (Duitschland), en gaande naar Concepior (Chili), waar hare godsdienstige dweeperij sinds jaren is overgeplant, klinken eveneens zachte stemmen. Hier zijn het godsdienstige lof-zangen of psalmen door de nonnen in koor aangeheven. Al deze geluiden smelten samen in een wondervol geheel, of worden door den wind verstrooid tot dat zij langzaam wegsterven, op den gevoeligen aan-hoorder een diepen indruk makend.

Om 10 ure is het dek gewoonlijk een-zaam en verlaten; iedereen zoekt zijne legerstede op, terwijl alleen het aanhou-dend gestamp der machine en het geklots der doorkliefde golven de plechtige stilte verbreken.

Als men soms dichterlijk of droomerig zou worden, vriend lezer, zal eene wan-deling in het tusschendeck u daar volko-men van genezen. De treurige werkelijkheid valt u als een emmer koud water over het hoofd. Wij zijn thans nog omtrent de linie niet en toch is het daar binnen onhoudbaar. De atmosfeer is afschuwelijk en doet u het hart omkeeren van walg. Ware het niet dat men zich in de nauwe gangen, tusschen de bakken die als bedstoelen dienen, gemakkelijik kan vasthouden, men liep elk oogenblik gevaar op den kleverigen grond te vallen.

Volwassenen en kinderen, vrouwen en mannen, jongens en meisjes, alles wemelt en krioelt dooreen en alle schaamtegevoel moet hier noodlottigerwijze verloren gaan.

Is het dan niet mogelijk ten minste de geslachten af te zonderen of elke familie een afzonderlijk plaatsje te geven, al ware het maar met bedgordijen afgeschei-den? Enkele families trachten zich nu reeds bij middel van een paar lakens zooveel mogelijk af te zonderen, maar de slaapplaatsen daar niet toe geschikt zijnde, gaat dit moeilijk. De behoefte aan eene algemeene eetplaats doet zich ook zeer gevoelen, want nu moet letterlijk alles op het dek of in de slaapplaatsen gebeuren. De Franschen die van Amerika komen en hier aan boord zijn (en zich erg beklagen over alles, maar over het eten en de behandeling bijzonderlijk) verze-keren dat aan boord van de andere sche-pen waar zij vroeger reisden, eene eetplaats is en alles met veel meer orde en regelmatigheid geschiedt. Op de hoe-veelheid eten wordt niet nauw gezien, door sommigen althans; de Engelschen voor-namelijk, die vragen voor zes of acht, als zij met drie of vier zijn. Zoo komt het dat degenen die de laatste zijn, soms « over den pot schieten, » zooals het don-derdag avond 13 maart gebeurde. Onge-veer 40 a 50 Vlamingen kregen letterlijk niets volgens zij mij verklaren. De Vla-mingen in 't algemeen beklagen zich overigens benadeeld te worden door een Spaanschen kok, die zijne landgenoo-ten bevoordeelt. De dienst der voeding is zeker voor vele verbeteringen vatbaar.

De geneeskundige dienst moet, naar mijn oordeel, ook noodlottigerwijze veel te wenschen laten. Een geneesheer, zon-der apotheker, is meer dan onvoldoende voor 1100 a 1200 menschen, hij moge nog zoo werkzaam zijn. Het zou mij in 't geheel niet verwonderen, indien er onder de in het tusschendeck opeenge-propte massa volk eene besmettelijke ziekte uitbrak. Wat zou één geneesheer in zulk geval verrichten? De wet op de landverhuizing in de Argentijnsche Repu-bliek verplicht ieder schip een apotheker aan boord te hebben. Dit is weeral maar het geval op papier en thans moet de geneesheer ook den dienst van een apo-theker verrichten.

Vrijdag 8 maart is een genaamde Fran-çois Prion, steenkapper van Warnant-Drye (prov. Luik) plotseling zinneloos geworden. Hij liep overal heen en weer en wierp zijn geld en zijne papieren waar het vliegen wilde. Hij scheen als razend en beet een Vlaming, die zich van hem wilde meester maken, erg in den arm. Niettegenstaande is men hem toch mach-

tig geworden, om hem daarna in het « ka-belgat » een soort van koordenmagazijn, op te sluiten. Langzamerhand bedaarde hij en thans is hij zoo goed als genezen.

Zijn gold, fr. 140, en zijn papieren wer-den zooveel mogelijk verzameld en aan den kapitein in bewaring gegeven. Het geval van den man werd door den genees-heer aan de zeeziekte toegeschreven (1).

Zondag middag, 10 maart, overleed een Engelsch kind van vier jaren oud. Het lijke werd maandag morgen, om 3 1/2 ure, in tegenwoordigheid van een officier, den doctor en den ondergeteekende, door twee matrozen in zee gelaten. Het kleine lichaam was in een stuk zeildoek genaaid, met stukken ijzer aan de voeten bevestigd, om het te doen zinken. Deze akeijige « be-graving » had plaats bij het twijfelachtig licht van eene lantaarn. Het was huive-ringwekkend.

Dinsdag daaropvolgende werd een dood-geboren kind in zee geworpen van eene Duitse vrouw, die op dit oogenblik van hare ontijdige bevalling reeds hersteld is. De Engelsche vrouw, die donderdag ontijdig aan een kind het leven schonk, is frisch en gezond en loopt reeds op, ter-wijl haar pasgeborene zoo springlevend is, dat het een plezier is om te zien.

In den nacht van zaterdag op zondag overleed eene 58jarige vrouw, echtgenoot van zekeren W..., marmerebewerker, van Morlanwelz. Deze laatste verzekert mij, dat zijne ongelukkige vrouw, niettegenstaande zij sinds het vertrek uit Antwerpen bijna niets had kunnen eten, nog niet het minste geneesmiddel had ontvangen. De geneesheer had haar nochtans bezocht. Alhoewel de man mij verzocht dit niet be-kend te maken, meen ik aan dit verzoek niet te mogen voldoen. Ik heb de waarheid zijner beweringen nog niet kunnen onder-zoeken. Ik hoop ze te mogen logenstraf-fen (2), want in het bevestigend geval ware het werkelijk vraakroepend.

Op dit oogenblik zijn er in de ziekenzaal nog twee zieken, wier toestand zorgwek-kend is.

Zeker is het, het beginsel der landver-huizing zelf voor het oogenblik daarge-laten, dat er onindig veel te zeggen valt op het vervoer der landverhuizers. Eene degelijke wet, die strikt wordt toegepast, is dringend noodzakelijk. Voor het oogen-blik benijden al de tusschendecks passa-giers het lot der acht paarden, die hier

(1) Bijzonder soort « zeeziekte » voorwaar, waarvan we nog nooit hoorden gewagen. (Red.)

(2) Wij gelooven dit verhaal gaarne. Waarom zou de arme man gelogen hebben. De behap-deling der landverhuizers op de meeste booten aangedaan, doet ons de schandelijkste feiten geloven. (Red.)

aan boord zijn. Deze dieren hebben elk een houten huis, van binnen geheel met kussens bekleed, om het kneuzen, door het heen en weer slingeren van het schip te veroorzaken, te voorkomen; zij worden daarbij zeer goed verzorgd wat eten en drinken betreft. 't Is waar dat de paarden geld kosten en menschen zijn er immers in overvloed! 't Is hetgeen men mag noemen de verkeerde wereld.

Hartelijk gegroet.

LEOPOLD PROCUREUR.

BUITENLAND

Frankrijk.

De werkstakers hebben met steenen de vensterruiten uitgeslagen van de weverij Gavez, te Neuilly. De gendarmen hebben in het volk gechargeerd. Verscheidene werklieden zijn ernstig gekwetst. Men heeft om versterking van troepen gevraagd naar Kamerijk.

De vervolgingen, ingesteld tegen de boulangisten der *Ligue des Patriotes*, gelijken van dag tot dag meer op eene komedie.

Wij lazzen heden in de meeste dagbladen dat de onderzoekrechter Athalin van plan is binnen kort huiszoekingen te doen bij verscheidene gekende boulangisten, leden der *Ligue des Patriotes*.

Juist alsof Van der Zande de lieden die hij bestelen wil een *avis de passage* zou zenden.

Zwitserland.

Men meldt uit St-Petersburg dat de ontdekking der dynamietmannen te Zürich, aanleiding heeft gegeven tot de ontdekking van een uitgebreid komplot, voor doel hebbende de tsaar aller Russen naar 't piereland te zenden.

Talrijke aanhoudingen zijn te St-Petersburg, Moskou, Kiew, Kharkoff, Odessa en in het heele zuidelijk deel van Rusland gedaan.

De student Bernstein, gedood door de ontploffing te Zürich, was een der chefs der samenzwering.

Italië.

De werkstaking der landbouwers breidt zich uit in de provincie Como.

Onlusten hebben plaats gehad te Turate. De boeren hebben den meier der gemeente met den dood bedreigd.

Het middenpunt der beweging is te Appiano.

Brazilië.

Er bestaat in Brazilië eene machtige maatschappij, *Sociedade Central de Imigracão* genaamd, die voor doel heeft propaganda te maken ten voordeele der landverhuizing. Den 10 februari heeft zij eene algemeene vergadering gehouden. Ziehier een bondig verslag van hetgeen over de landverhuizing der Belgen gezegd werd; wij nemen het uit den *Jornal do commercio* over:

« De voorzitter geeft lezing van verscheidene artikels uit *Le Soir*, *La Réforme* en *Le Peuple*, tegen de landverhuizing. Hij teekent een protest aan tegen de lasterlijke beschuldigingen dier dagbladen. Dan gaat hij over tot de discussie van de landverhuizing der Belgen; hij komt tot het besluit, dat de Brazilianen geene propaganda meer hoefden te maken voor de landverhuizing uit België. En ziehier waarom:

« Het Belgisch volk is stelselmatig vijandig aan de landverhuizing, zooals de voorgelezen artikels het bewijzen. Wij willen, zegt de heer voorzitter, hen het goede niet opdringen. Later zullen de Belgen uit eigen beweging naar ons land overkomen. Overigens zijn de fabriek- en mijnwerkers te woelig; onder ijdele voorwendsels zetten zij zich in werkstaking. De Belg, daarenboven, is in 't algemeen te moeilijk voor 't eten; hij stelt zich niet te vreden met vleesch en bloem. Waarom nog in België tijd en geld verliezen; er zijn andere landen, zooals Duitschland en Italië, die ons jaarlijks een aanzienlijk contingent landverhuizers geleverd hebben en zullen leveren. Laat ons in die streken werken en onthouden wij ons in België nog eenige propaganda te maken; de Belgen zullen van zelf komen.

« Dit besluit werd ook aangenomen door de vergadering. »

Niets is natuurlijker dan dat die heeren zeer onstemd zijn, wanneer zij door het schrijven van eenige eerlijke bladen hunne plannen, om de arme Belgische werklieden in hunne uitbuiters-klauwen te krijgen, zien mislukken.

Voor ons eene aansporing te meer om met dat schrijven door te gaan.

— Braziliaansche bladen melden ons dat een groot aantal arbeiders van Rio een socialistischen bond, gelijk men er in Europa en in de Vereenigde-Staten aantreft, tot stand willen brengen. Aan het hoofd der propaganda staan deutsche en belgische socialistten; reeds heeft zich een aanzienlijk getal arbeiders laten inschrijven.

aarde overblijven, aan gene zijde van den Oceaan een nieuw leven beginnen! Hij vreest Amerika, waar hem alles vreemd is, en zoo ver, zoo ver! Mij en mijn broeder wil hij wel laten weggaan, en gij weet wel Frits, dat ik u met vreugde naar het andere einde der wereld wil volgen. Mijn vaderland is daar, waar gij zijt. Maar kan ik vader verlaten, Frits, thans, nu hij mij noodiger heeft dan ooit?

Hij gevoelde, dat zij het niet doen zou, dat zij den thans gebroken vader niet verlaten wilde. Zij ging, zijne hand teeder in de hare nemende, voort:

— En dan, Frits, het is immers niet voor uzelfen, dat gij naar Amerika wilt. Gij hebt in de papierfabriek een goed bestaan en vindt het overal, zonder over 't groote water te gaan. Met de vierhonderd gulden die uwe moeder u naliet, kunt gij u hier zelfstandig nederzetten. En zoo ge daarmee den overtocht voor ons allen betaald hebt, en er was daar voor mijn vader en broeder geen arbeid te vinden, of althans niet dadelijk en wellicht voor u in 't geheel niet, dan hadden wij u mede in 't ongeluk gestort. Vader kan uw offer niet aannemen, en ook Herman doet het niet; want het is toch een offer, dat gij uit liefde tot mij, voor de mijnen brengen wilt.

Kracht streek zich met de hand aan het breede voorhoofd en zeide:

— Neen, Anna, een offer voor u alleen, zooals gij het noemt, is het toch niet. Ik zelf wilde gaarne weg. Een goed bestaan heb ik hier wel en genoeg voor ons beiden. Maar de mensch leeft niet van brood alleen! De politiestaat, de voorgij, waar-

LINKS EN RECHTS

Hourah! Te Brussel komt eene maatschappij gesicht te worden der *Socialistische Studenten*. Eene voorlopige vergadering waarop de socialistische studenten al hunne geestverwanten uitnodigen, zal plaats hebben, dinsdag 2 april, om 4 ure 's namiddags, in de *Boulevard de Brabant*, Keizerinnestraat.

De meerderheid der professors van de Vrije Hoogeschool van Brussel aanzien de stichting van dien club met geen al te goed oog.

Wij hopen de nieuwe maatschappij met Paschen in Gent te zien.

— « **Laatste Nieuws** » beweert dat wij achteruit gaan.... omdat wij deze week den onzin herhaalden waarop hij zijne lezers tracteert. Verder beweert het dat wij clericale gazetten verdedigen. Niemand geloof dit en allerminst het *Laatste Nieuws* zelf. Bij nader inzien zal *Laatste Nieuws*, al is het dan ook inwendig, tot de erkenning moeten komen, dat zijn rijmelarij laf en geesteloos is en ons dankbaar zijn dat we hem opmeekzaam daarop maakten.

Wat betreft onze « gelouerde » taal daarover hebben we *Laatste Nieuws* niets te zeggen dan dat wij steeds doen wat men in 't fransch noemt: *appeler un chien, un chien!*

Tant pis voor hen, die dat niet bevalt.

— **Als een bewijs** hoezeer de werkstaking van Quenast de algemeene sympathie opwekt van alle eerlijke en vrijheidsminnende lieden, dient vernield te worden, dat de studenten der Vrije Hoogeschool van Brussel als tweede storting **100 franken** hebben gegeven tot ondersteuning der werkstaking.

De eerste storting beliep 200 franken. Dank aan de studeerende jongelingen van Brussel; wij hopen dat hun voorbeeld navolging zal verwekken.

— **De maatschappij der Steengroeven**, van Quenast, komt een brief te sturen aan de Senaat en de Kamer der burgervertegenwoordigers, waarin zij verklaart geen deel te kunnen nemen aan de kiezing van den Werk- en Nijverheidsraad, die op zondag 31 maart moest plaats grijpen.

De maatschappij aanziet de lijst der bazen-kiezers, door de bestendige deputatie, als ongeldig.

Op deze lijst komen acht namen voor waarvan de Urbans er vijf willen uitgeschrapt zien om alleen hunne namen op de lijst te behouden. Niet slecht uitgedacht.

onder wij bij elken stap staan van de wieg tot aan het graf, die drukken mij. Ik wilde zoo gaarne vrij adem halen, vrij mijne krachten ontwikkelen en gebruiken, op mij zelve staan, een man wezen. Maar spreken wij daarvan niet verder. Ik zie wel in, dat gij mij niet volgen kunt, daar vader hier blijven wil... in dit waarachtige jammerdal.

— Deze verschrikkelijke tijd moet toch spoedig voorbijgaan, meende Anna terwijl zij zijne hand dankbaar drukte. Dan zal ook vader zich weder oprichten. Hij kan immers nog arbeiden, en arbeidt ook.

— Mocht uwe hoop zich verwezenlijken, zuchtte Kracht. Dit is echter zeker: met de linnenindustrie in Silezië is 't voor goed gedaan. Zij herstelt zich nooit meer van den slag, die de onredelijkheid onzer fabriekanten haar heeft toegebracht. Wachten wij dan nog. Mijn beetje geld is in elk geval veilig bewaard, zoodat wij ieder oogenblik van hier weg kunnen.

Hij stond op tot afscheid. Zij sloeg hare armen om zijnen hals en de hartstochtelijkheid waarmede zij hem telkens en telkens kuste, verried, hoe gelukkig en dankbaar zij was, dat hij in het vaderland wilde blijven. Zij besefte niet welk zwaar offer zijne liefde haar daarmede bracht, noch het onheil, dat uit dit offer voor beiden geboren zou worden.

Kracht herinnerde zich in de dagbladen uit Engeland gelezen te hebben, dat daar de arbeiders, wanneer het loon te zeer naar beneden was gedrukt, het werk staakten. Hij herinnerde zich, dat die bladen in zulke gevallen, niet genoeg tegen de arbeiders hadden kunnen razen, en hun toorn over hen doen losbarsten;

Maar wat zal Frère-Orban nu zeggen, die zijn eigen volgelingen alzo den spot ziet drijven met zijn werk.

De kapitalisten van Quenast stellen zich dus boven de wet; niet alleen hun gedrag, maar ook dat der regering zal streng worden veroordeeld, als ze langer wacht doortastende maatregelen te nemen om deze werkstaking te doen ophouden, door de compagnie te onteigenen en desnoods de Urbans in de kast te stoppen.

— **Waarschuwing.** — Met het oog op de werkstakingen die in Duitschland in verschillende vakken zijn uitgebarsten en waarschijnlijk nog zullen uitbarsten, waarschuwen wij een ieder, geen werk in Duitschland aan te nemen en den strijd onzer broeders ginds niet te verzwaren. De ontvangst van onderkruipers zou bovendien waarschijnlijk alles behalve hartelijk zijn.

— **Een witte raaf.** — De republiek Mexico zal haar leger met 5000 man verminderen, waardoor 1,825,000 dollars worden bespaard. Dit gebeurt alleen in republieken.

Werkstaking te Halluin.

Einde der werkstaking.

Eindelijk zijn al de werkstakers teruggekeerd aan het werk; het meerendeel met den honger in den buik en den wrok in het hart, dat zij zoo hunne onmacht moesten bekennen, en wat stond er hen wel anders te doen voor dezen keer? Niets anders.

De fabrikanten, die slimme uithongeraars des volks, zijn beter met den toestand bekend; zij laten het volk eenige dagen zich moede loopen, en dan schijnen zij iets te willen toegeven, om niet door te gaan voor eenen *stechten*, maar zijn eens de werklieden aan den arbeid, dan hebben zij altijd de gelegenheid om hetgeen zij toegestaan hebben, onder eenen anderen vorm den werklieden weder te ontfangen. Ik spreek hier maar in geval de fabrikanten hun woord houden en hunne beloften uitvoeren, want dat de fabrikanten zich weinig om de beloften bekommeren aan hunne werklieden gedaan, de handelwijze van den bloedzuiger Gratry dient daarvan als bewijs.

Na zijne wevers voor de lijkwerken 1, 2 en 3 centiemen opslag beloofd te hebben, beweerde hij, eens aan den arbeid teruggekeerd, niets hoegenaamd beloofd te hebben van iets te vermeerderen, en, schaamteloos genoeg, bedreigt hij diegenen met ontslag die niet tevreden zijn. Wat moesten nu, op dergelijk antwoord, de wevers anders doen dan het werk

zij vernietigden het kapitaal, den nationalen welvaart! Alsof het de plicht der arbeiders was, voor het kapitaal van anderen te verhongeren! Thans, dat de anarchistische huishouding der kapitalisten, hunne onberedeneerde, ja waanzinnige productiewoede het vermogen van tallooze menschen verspeelt in bijna de gezamenlijke arbeiderbevolking eener geheele provincie in de ellende gestort had, thans zocht Kracht te vergeefs in de bladen naar een enkel woord van verontwaardiging over de slachters van dit vreeselijke ongeluk. De bedrijvers en de oorzaken traden op den achtergrond voor de ontzetting, waarmee de hatelijke, open liggende wonde van de valsche productiewijze de wereld vervulde. Wel werd het medelijden werkdadig opgewekt in alle deelen van Pruisen en Duitschland, maar dat waren slechts druppels op den heeten steen. Zij verzachtten den ergsten nood van enkelen voor een oogenblik, konden echter niet den immer dieper en verder om zich vretende ether der wonde, de algemeene werkeloosheid verwijderen. Wie kon hier helpen, en hoe? Op de papierfabriek des heeren Fabius kwamen dagelijks scharen van broedeloze arbeiders, die raad, troost, hulp begeerden. Hij had nog onlangs de landelijke arbeiders, op wie nog de rest der feudale leenheerlijke lasten, al was het ook sedert de oeffening der lijfeigenschap in Pruisen onder anderen naam rustte, krachtig aangenomen.

(Wordt voortgezet.)

FRULLETON VAN VOORUIT 4

Vergeefs geofferd

EPISODE UIT DEN

Silezischen Hongeropstand van 1846.

VERTELLING VAN

Robert Schweichel

— Het baat niets, met vader nog eens te spreken, Frits, nam Anna het woord. Hij kon er niet toe besluiten, van hier weg te gaan. Het ongeluk heeft hem geheel gebroken, en nog meer, dat ook hij de hand er toe heeft moeten leenen, het zuivere linnen te vervalschen. Hij beschouwt zich als een bedrieger, daar hij toch steeds op bestelling gewerkt heeft, en ik gevoel het ook, Frits. Het is verschrikkelijk te weten, dat men onrecht doet, en het niet te kunnen veranderen.

— Zeker is het dat! verzekerde Kracht haar. Maar de arbeidgever vraagt niet naar de eer, die de arbeider in zijnen arbeid legt.

— Hier in ons huisje heeft reeds grootvader geleefd; hier is mijne moeder gestorven, ging Anna voort. Alles wat vader van lief en leed wedervaren is, alle herinneringen aan zijn geheele leven zijn verbonden aan dit huisje, aan Seifrieden, aan de menschen, die met hem hier samen zijn opgegroeid... en nu zou hij voor de weinige jaren, die hem wellicht nog op

wederom hornemen? Zij waren allen uitgeput van ellende en moede van rond te loopen, beseften daarbij hunne totale machteloosheid in den tegenwoordigen toestand waarin zij verkeerden. Het is ook hetgeen zij gedaan hebben; niet dat zij ongelukkig hadden, maar deze werkstaking heeft hun allen doen beseffen, dat zonder vereeniging het strijden tegen de fabriekanten, met goed gevolg ten minste, hun totaal onmogelijk was.

Verscheidene wevers zeiden mij gister avond nog: Vriend, wij gaan weer terug aan het werk; de meerderheid van ons is door ellende gedwongen zulks te doen, doch denkt vooral dat dit de laatste maal zal zijn dat wij in zulke voorwaarden ons moeten aan de hebzucht der fabriekanten overgeven. Ja van nu af kunnen wij u verzekeren, wat wij ons zullen vereenigen en dat voor altijd. In elke fabriek bestaat er eene lijst (verzekerden zij mij) waar reeds het grootste gedeelte zich heeft laten opschrijven, ten einde gezamenlijk eene weerstandskas te stichten; het is gelijk ik u reeds geschreven heb uit reden, dat er veel vreezen hun werk te verliezen, dat zij zich afzonderlijk zullen vereenigen.

De werklieden die nogthans dergelijke vrees koesteren, moeten bitter weinig de fabriekanten kennen: denken zij misschien dat zij zullen gratie bij hen vinden omdat zij bij de socialisten niet komen om hen te bevechten? (als hun strijd werkelijk strijd is) zij zijn er wel mede, de werkelijkheid zal hun alras de oogen openen; wij van onzen kant juichen het toe met beide handen, indien de wevers zich vereenigen, hetzij bij ons of afzonderlijk, want wij weten zeer goed, als zij zich alleen houden en ernstig te werk willen gaan, het niet heel lang zal duren vooraleer zij zullen overtuigd zijn dat hunne echte plaats is: te strijden met hunne overige broeders onder de plooiën der roode vlag, het symbool der volksbevrijding.

Daarom, nog eens bravo! voor het laatst, opdat de nieuwe weversvereeniging moze tot stand komen, en aan het werkvolk doen begripen wat zijne eigentlijke plichten, en ook wat zijne rechten zijn en met moed voorwaarts en niet gearzeld!

Broederlijk gegroet,
D.

VREESLIJKE ZEERAMPEN.

Vergaan van de belgische postmail « Comtesse de Flandre »

De belgische postmail *Comtesse de Flandre*, die vrijdag morgen Oostende verlaten had, is in botsing geweest met de belgische postmail *Princesse Henriette*, die van Dover kwam. De ketel van de *Comtesse de Flandre* is gesprongen. De stoomer werd uiteengeslagen en zonk in zee. Enkel eenige passagiers van het gezonken schip zijn kunnen gered worden. Onder de geredden bevindt zich prins Jérôme Bonaparte; de kapitein en 14 matrozen en passagiers zijn omgekomen. De engelsche brievenmail is verloren.

De schade aan de *Princesse Henriette* toegebracht is weinig aanzienlijk. Die stoomer is zaterdag morgen, om 2 ure, te Oostende aangekomen.

Ziehier nadere bijzonderheden: Er heerschte een dikke mist. Men kon letterlijk niets zien, zelfs op den kleinsten afstand. De *Comtesse de Flandre*, uit Oostende om 10 uur 15 m. des morgens vertrokken, vaarde voort zonder dat het mogelijk was te gissen dat er hinderpalen in den weg waren. Al de voorschriften, door de reglementen bevolen, waren nagekomen. De scheepsantars, de lichtvuren waren zoo van voren als te midden en van achter geplaatst, doch het was onmogelijk hen in den mist te bemerken.

De machine floot onophoudend om te verwtikken over de kaart van het schip. De bevelhebber Hausman en luitenant Vermeulen stonden op het spandek om de werkingen te bewaken. Blinksaps ontstond eene schrikkelijke botsing tusschen de *Comtesse de Flandre* en de *Princesse Henriette*, die de droevige gevolgen had, in hooger staande depeche medegedeeld. Kapitein Hausman en luitenant Vermeulen zijn in

de golven omgekomen met den eersten mecanicien Martin, twaalf matrozen en passagiers.

Stellig is het, dat het was omtrent het einde toe hunnen plicht vervuld te hebben, dat genoemde officieren zich onder het getal der slachtoffers bevinden, want ongetwijfeld hadden zij hun leven kunnen redden, indien zij enkel op hun zelfbehoud waren bedacht geweest.

Na verscheidene uren aan de redding gewijd te hebben, heeft de *Princesse Henriette* hare reis naar Oostende voortgezet, met een niet gezonken deel van de *Comtesse de Flandre* op sleeptouw. De engelsch-continentale brievenmail, die mede vergaan is, moet aanzienlijke waardijen inhouden.

Het is de bevelhebber van de *Princesse Henriette*, kapitein Waffelaer, die de ramp heeft kenbaar gemaakt.

De *Comtesse de Flandre* was, wel is waar, eene postmaal van het oud model, doch zij had in den laatsten tijd kostbare hervormingen ondergaan, die haar nog geschikt voor den dienst maakten. Zij had eene waarde van een half miljoen frank.

Ziehier de namen der slachtoffers dezer vreeselijke ramp:

Kommandant der *Comtesse de Flandre*: Vermeulen, luitenant, 4 kinderen; Martin, 1^e mecanicien, Antwerpenaar; Gaspar Serrais, 2^e id., 3 kind.; Adolf Parmentier, 3^e id., ongehuwd; Jans, matroos, 1 kind.; Vilain, stoker, ongehuwd; Deprez, id., 5 kinderen; De Smet, matroos, 6 kind.; Beninghaus, id., 5 kinderen en zijne vrouw is gebrekkelijk, zij heeft maar een hand; Clays, id., 2 kinderen. Bij deze namen komen nog van drij passagiers, waaronder de dienstknecht van prins Jérôme Napoleon.

Onder de geredde passagiers behooren de prins Jérôme Napoleon en zijn ordonnancieofficier, de stewardess Maria Major, de heeren Vandeputte en Van Nieuwenhuyse van Kortrijk, de heer Weir met zijne zeventigjarige moeder van Brussel, de heeren Van Landeghem en Hasselman van Gent, enz.

Uit Gravelines seint men dat de visschers verscheidene overblijfsels der Mailboot langs de kusten hebben gevonden.

Mad. Chandelair, een der geredden, is in behandeling in het gasthuis van Oostende en verkeert in levensgevaar.

Eene commissie, samengesteld uit hooge fonctionnarissen van het zeewezen, heeft een onderzoek begonnen.

Al de geredden zijn het eens om te bekeenen dat onze zeelieden — matrozen en officieren — bewonderenswaardig van moed geweest zijn. Bijna allen hadden zich kunnen redden en zijn als slachtoffers gevallen van hunnen plicht.

Uit Duinkerken wordt gemeld dat er drijlijken op de kusten aangespoeld zijn. Hunne identiteit is nog niet vastgesteld.

Het verhaal der redding van mad. Weir, eene 70jarige vrouw, door haar zoon, M. Weir, is bijzonder hartroerend.

M. Weir heeft zijne moeder in de armen gedragen en haar dan overgegeven aan een matroos die de armen uit een reddingsboot omhoog stak.

Voor de heer Weir zelf was geen plaats meer in de boot, die reeds overladen was.

De heer Weir deed zijn paletot af en wachtte alsdan het zinken van het schip af; hij kon goed zwemmen.

Gelukkiglijk kwam nog eene tweede reddingsloep aan, waarin hij ook met anderen nog plaats vond en aan boord van de *Princesse Henriette* werd opgenomen. De vreugde beschrijven der oude moeder, toen ze haar zoon, die ze reeds verloren waande terug zag is onmogelijk.

Tweede ramp

Eene dépêche uit Auckland meldt dat er over de Samoa-eilanden een schrikkelijke onweder is losgebroken. De deutsche oorlogschepen *Adler*, *Oiga*, *Eber* en de amerikaansche oorlogschepen *Trenton*, *Vandalia* en *Nipsic* zijn op klippen geworpen en hebben volledige schipbreuk

geleden. Er zijn 4 amerikaansche officieren en 46 matrozen en 9 deutsche officieren en 87 matrozen verdronken.

BINNENLAND.

BRUXELLES.

De genaamde N..., wonende met zijne moeder op den Antwerpschen steenweg, was vrijdag nacht dronken te huis gekomen. De kerel zoekt twist met zijne moeder, sloeg de arme vrouw tegen den grond en bracht haar eene steek toe met een vork in het gelaat.

Op de hulpkretten der ongelukkige moeder zijn de geburen ter hulp gesnel en hebben den brutalen kerel in handen der politie geleverd.

Eergister avond, rond 9 1/2 ure, is in de Munichstraat, 83, te St-Gillis, een pijnlijk ongeluk gebeurd.

Een elfjarig meisje, Rosalia Lefèvre, heeft door onvoorzichtigheid eene petroollamp omvergoorpen, op een trap geplaatst. De arme kleine heeft doodelijke brandwonden bekomen.

Eergister nacht ontstond een gevecht tusschen zekere V..., en de echtgenooten L..., wonende in de Groendreef, te Laeken.

De vrouw van L..., ziende dat haar echtgenoot het onderspit ging delven, nam een koper gewicht en gaf daarmede een zoo geweldigen slag op het linker oog van V..., dat dit oog ongetwijfeld verloren is.

Het parket onderzoekt eene zaak van zedeschennis ten laste van een blikslager van Laeken, gister morgen aangehouden en opgesloten onder beschuldiging op zijn eigen kind, een zesjarig meisje, een aanslag te hebben gepleegd.

ANTWERPEN. — Een diamantslijperleerjongen van 16 jaar, J. D. L... genaamd, wonende Lange Koolstraat, heeft donderdag morgen, rond half elf, zelfmoord gepleegd door zich in het water der vesting buiten de Schijppoot te verdrinken. Het is slechts twee uren later dat het lijk uit het water werd gehaald en naar het gasthuis van Stuijvenberg overgebracht. Men kent de oorzaak dezer wanhopige daad niet.

Donderdag avond, omstreeks 11 ure, werd een schipper, aan de Rijnkaai, door twee matrozen aangesproken, waarvan een hunner hem 3 centen vroeg. De schipper haalde zijn geldbeugel uit den zak om de gevraagde centen te geven, doch de matroos rukte hem eensklaps den geldbeugel, die eene som van 4 frank inhield, uit de hand en nam de vlucht. Wat den gezel van den dief betreft, deze bleef staan en beweert dat hij voor niets tusschen den diefstal is. De dief werd later aangehouden en ter beschikking van den heer procureur des koning gesteld.

De politie heeft donderdag namiddag, rond 5 ure, een genaamden J. Y... aangehouden, beticht van verscheidene aftroggelarijen en misbruik van vertrouwen te hebben gepleegd. Hij is ter beschikking van den procureur des konings gesteld.

Een landbouwer, vrijdag morgen in onze stad aangekomen, bericht ons, dat in den afgelopen nacht kwaaddoeners in het postbureau van Santhoven zijn gedrongen, bij middel van braak. De mannen hebben al de brieven die zij gevonden hebben verscheurd, en de waardijen die ze inhielden geroofd. Zij hebben bovendien al wat eenige waarde had medegenomen, kortom het bureau is als ledig geplunderd.

MICHELEN. — Maandag heeft de genaamde Van Straten, van hollandsche afkomst, wever in de fabriek Roostenberg, zich zelfmoord door in het water der Dijle te springen.

Ellende schijnt de oorzaak dezer wanhopige daad te zijn.

Is de ongelukkige Van Straten soms niet een der ondertokenaars van het protest der werklieden (?) van R estenberg tegen de artikelen in *Vooruit* verschenen?

MEEREN. — Dinsdag, rond den middag, is er een geschil ontstaan aan de Rijselpoort. Van woorden is men tot daden gekomen. De genaamde Melanie Scheleman heeft met een mes, na hare gebuurvrouw met den dood bedreigd te

hebben, den genaamden Pieter Vandammen, die er tusschen gekomen was, een steek in het hoofd toegebracht. De wonde, alhoewel groot, stelt het leven van Vandamme niet in gevaar. M. S. is aangehouden.

OOSTENDE. — De werken der haven gaan snel vooruit. Het nieuw staketsel begint noordwaarts de visschershaven, en is omtrent op halve lengte gebouwd. De volle lengte zou 605 meters bedragen, dus 55 meters meer dan het oud staketsel dat afgebroken wordt naarmate het nieuw opgemaakt is.

PROPAGANDECLUB

Maandag 1 April, om 7 1/2 ure, BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING in de Boekerij.

Dagorde: Bespreking der punten van 't Congres van Jolimont.

STADSNIEUWS.

Zaterdag morgen, rond 8 1/2 ure, is een zesjarig kind van den Voetweg, dat zich naar school begaf, op St-Pietersplein overreden, door eene steekkar met zage-lingen geladen. Het kind heeft eerst enen stoot bekomen die het deed vallen en dan heeft het wiel hem de helft van een oor verpletterd. Het werd aanstonds opgenomen en bij den heer doctoor Van der Meulen binnengedragen, van wien het de eerste zorgen ontving, daarna is het naar het hospitaal overgebracht.

Proces-verbaal is tegen den geleider der steekkar opgemaakt. Men zegt dat het ongeluk te wijten is, aan het verkeerd uitsteken van een rijtuig voor 't welk de steekkar moest wijken.

Gisteren morgen is in de voorzaal der Hoogeschool de tentoonstelling van Wapenschilden geopend. Zij heeft plaats ten voordeelen van het nachtverblijf. De prijs is op één frank gesteld. Persoonlijke bestendige kaartten worden ten prijze van 5 fr. afgeleverd. Alleen de leden der drukpers zullen kosteloos toegang hebben.

Wel te verstaan de drukpers die het goed heeft gevonden, de inrichting van het nachtverblijf in de wolkente verheffen.

De Kamer van inbeschuldigingstelling heeft zaterdag morgen een toevoegsel van onderzoek in de Engelbeen bevolen. De raadsheer Condry is gelast dit onderzoek te doen.

Vrijdag avond, rond 6 ure, is brand uitgeborsten in een muziekkarreken, dat zich op eenen onbebouwen grond langs de Kazernstraat bevond. Het vuur werd alganw door eenige emmers water uitgedoofd. De aangerichte schade is onbeduidend.

Zaterdag namiddag rond 3 1/2 ure is de genaamde De Gr..., gewezen verkoper van *De Lichtstraal* (!!!) aangehouden onder beschuldiging aanslagen op de zeden te hebben gepleegd van verscheidene minderjarige meisjes, meest allen woonachtig op de Garenplaats.

De ouders zijn op het politiebureau ontboden om over de feiten aan De Gr.... te laste gelegd, onderhoord te worden.

Donderdag avond is in de Veldstraat, te Gentbrugge, een smartelijk ongeluk gebeurd. Eene vrouw zat met een klein kind op haren schoot bij de stoof. Een ander kind zat ook bij de stoof. Op eens trok dit laatste eenen ketel met kokend water omver, die op het kleinste wicht gedeeltelijk stortte en het deerlijk verbrande aan handen, armen en den eenen kant van het lichaam. De moeder heeft ook brandwonden aan de hand.

Moeders, opgepast!

Slachtoffers van den arbeid. — Een schrikkelijk ongeluk, heeft donderdag te Melle, rond den middag plaats gehad. In de fabriek van M. Chapman.

De genaamde Ferdinand De Mulder, vuurmaker in voornoemde fabriek, was bezig de machien der fabriek te kuischen, toen op eens, zijne werkgezellen eenen slag hoorden; men kwam toegesnel, maar eilaas, het was te laat.

Demulder lag daar met verbrijzeld hoofd; men liep seffens om den dokter,

